

Septuagesima

Pastor Johannes Rydh
Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Predikan på distans, 1 februari 2026

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Herre, himmelske Fader! Låt din helige Ande upplysa oss om vår stora synd, och hur vi är oförmögna att själva övervinna den. Visa oss sedan evangeliets budskap om våra synders förlåtelse för Kristi skull, en nåd som vi inte har förtjänat. Låt denna nåd föra oss till den eviga saligheten. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Luk. 17:7–10 (3 årgången).

Jesus sade till sina lärjungar: ”Om någon av er har en tjänare som plöjer eller vallar får, säger han då när tjänaren kommer hem från marken: Kom nu och sätt dig till bords? Säger han inte snarare: Laga något till kvällsmat åt mig, och fäst upp dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker. Sedan kan du själv äta och dricka. Inte tackar han tjänaren för att han gjorde det han fick i uppdrag? På samma sätt ska också ni säga, när ni har gjort allt som ni fått i uppdrag: Vi är odugliga tjänare. Vi har bara gjort vår plikt.”

Ämnet idag är ”Guds oförskyllda nåd”, det vill säga nåden som Gud ger oss utan att vi själva gjort något för att förtjäna den.

Vi har i dagens evangelium hört Jesus berätta liknelsen om arbetarna i vingården. De hade lejts vid olika tillfällen och slitit olika länge i vingården under solens hetta, men ändå gav husbonden dem samma lön vid arbetsdagens slut. Arbetarna knorrade, men liknelsens andliga innebörd är att Gud ger oss nåden utan hänsyn till vårt jordiska arbete. Det är för oss den största tröst att Guds frälsning inte betalas ut som lön på våra gärningar.

Vi är alla slavar under syndens förtryck. Allt vad vi gör med egna krafter är idel synd och missgärning. Arvsyndens har besmittat vår natur så totalt att vi inte förmår göra något gott inför Gud. Inte ens med den mest uppriktiga ansatsen kunde vi uppfylla den minsta delen av vad Guds heliga lag kräver av oss. Därför fördömer lagen oss med rätta. Den lön som vi egentligen är värda är döden och en evig fördömmelse. Gud är helig och rättfärdig, och kunde rättvist låta detta straff drabba oss.

När vi trots detta ändå får ta emot Guds förlåtelse genom ordet och sakramenten är det därför endast av nåd, en nåd som vi inte förtjänat. Gud lät straffet drabba sin enfödde Son, Jesus Kristus, istället för att komma över oss syndare. Han uppfyllde Guds lag i vårt ställe, så att vi inför domstolen räknas som rättfärdiga och förklaras frikända. Dopets vatten har tvättat bort vår synd så att vi får stå där som om vi aldrig hade varit delaktiga av arvsyndens fördärv. Vi får peka på Kristus och hans gärningar som om vi själva hade uppfyllt lagens alla krav och stadgar. Detta är evangeliets budskap som Gud vill att alla människor ska tro och sätta sin förtröstan till.

Den obotfärdige däremot förkastar Guds nåd därför att han inom sig ser en möjlighet att själv göra goda gärningar och så på egen hand bli salig. Den som vandrar på denna lagens väg ser ingen poäng med nåden, ingen mening med Jesu lidande, död och uppståndelse. Evangelium förkastas eftersom otröna varken förstår eller menar sig behöva det. Till sådana människor måste lagen predikas i sin fulla stränghet, så att de om möjligt inser sin synd. Först då kan glädjebudskapet om Jesus Kristus tas emot.

I predikotexten talar Jesus om hur vi är blott *"odugliga tjänare"* som bara gjort sin plikt. Det går att tolka detta utifrån lagens perspektiv: att om vi så uppfyllde hela lagen – vilket vi inte kan – så vore det ändå bara vad som fordras av oss, vår plikt. Lagen är obeveklig i dess krav. Vi förnimmer där inte någon stor gåva, ingen nåd, inget glädjebudskap. Lagens krav är sådana att vi aldrig någonsin kan tro att vi gjort tillräckligt. Här finns inget utrymme för några "överloppsgärningar" som kunde komma andra till godo. Allt detta är sant och riktigt. Men vi kan inte uppfylla lagen, och Jesus säger: *"... när ni gjort allt som ni fått i uppdrag"*.

En mer evangelisk tolkning är att Jesus talar om tron och om arbetet i Herrens tjänst. Det är ett budskap riktat till lärjungarna. I verserna föregående predikotexten läser vi: *Då sade apostlarna till Herren: "Ge oss mer tro!" Herren svarade: "Om ni har tro, bara som ett senapskorn, ska ni kunna säga till det här mullbärsträdet: Ryck upp dig med rötterna och plantera dig i havet! Och det skulle lyda er."* (Luk. 17:5–6)

Trons gåvor är stora. Jesus kommer därför med en förmaning och varning till sina tjänare att inte bli uppblåsta och högmodiga, och tänka att de genom sin egen förtjänst gjort sig värdiga Guds gåvor. När den helige Ande av nåd allena omvänt en människa så att denne fått en ny vilja till att följa Guds vilja, så är detta likväl bara vår plikt. Det är endast på grund av att Gud fött oss på nytt som vi alls kan göra något gott. Som kristna måste vi ständigt påminnas om att vi i oss själva blott är odugliga tjänare som inte har något att berömma sig av. Men Gud skänker nåden oförskyllt, utan vår förtjänst.

När vi så i vår kristna kallelse utför de uppgifter vi har blivit tilldelade, vilka de än må vara, kan vi tryggt lita på att vår frälsning inte är avhängig av våra ansträngningar, eller antalet timmar i vingården. Att vara en "oduglig tjänare" är att förlita sig på Kristi försoningsverk som den enda sanna frälsningsvägen.

Det betyder förstås inte att arbetet i Guds vingård inte är viktigt eller kan försummas bara för att vi vet att vi är odugliga tjänare. Tvärtom ska vi tänka: *"Vi har bara gjort vår plikt."* Det är uppgifter i Herrens tjänst som vi troget ska utföra, och glädjas av att vi därigenom gör Guds vilja. Så kan till exempel en präst veta att det inte beror på honom själv huruvida en människa tar till sig det predikade ordet och sakramenten, utan det endast är den helige Ande som verkar genom dem. Paulus skriver: *Jag planterade, Apollos vattnade, men Gud gav växten. Varken den som planterar eller den som vattnar betyder något, utan bara Gud som ger växten. (1 Kor. 3:6–7)* Ja, han ansåg sig vara den odugligaste av tjänare, som Gud trots detta ändå utvalt som sitt redskap. *Jag är ju den minste av apostlarna, inte värd att kallas apostel, eftersom jag har förföljt Guds församling. Men genom Guds nåd är jag vad jag är, och hans nåd mot mig har inte varit förgäves, utan jag har arbetat mer än alla de andra – fast inte jag själv, utan Guds nåd som varit med mig. (1 Kor. 15:9–10)*

Så ska orden *"vi är odugliga tjänare"* vara för oss en tröst. Om vår frälsning vore beroende av resultatet av vår tjänst, som lönen på vårt arbete, skulle den genast bli osäker. Samvetet skulle aldrig få någon frid från lagens anklagelser om saligheten ens i det allra minsta stycke kom av en samverkan mellan Gud och människan. Men då det helt och hållet är ett Guds verk – ett pålitligt och trofast verk – kan vi lämna detta i hans mäktiga hand. Han har utfört allt som vår frälsning behöver. Så kan vi med glädje tjäna honom som vår Herre och Frälsare.

Amen.

Bön: Herre vår Gud, himmelske Fader, du som genom ditt heliga ord har kallat oss att arbeta i din vingård. Vi ber dig: Giv oss din Helige Ande, så att vi troget arbetar i vår kallelse och lyder din vilja. Hjälp oss att sätta allt vårt hopp till din nåd, som du har uppenbarat för oss. Genom din Son Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.